

Vrozené poruchy glykosylace

Vrozené poruchy glykosylace (CDG, congenital disorders of glycosylation) jsou onemocnění, jejichž příčina leží v **defektech enzymů zúčastněných při syntéze oligosacharidových řetězců glykoproteinů**. Glykoproteiny jsou bílkoviny, které mají na centrální bílkovinný řetězec kovalentně navázány řetězce oligosacharidů (glykanů). Navázání těchto řetězců se označuje jako glykosylace a probíhá na endoplazmatickém retikulu a v Golgiho aparátu. Jedná se o posttranslační modifikaci bílkovin. Podle typu vazby, kterou jsou sacharidy na proteiny navázány, dělíme glykoproteiny na N-glykoproteiny, O-glykoproteiny (a nově také C-glykoproteiny a fosfoglykoproteiny).

Tato onemocnění zahrnují nemoci s poruchou N-glykosylace, O-glykosylace, kombinované poruchy N-a O-glykosylace, i poruchy glykosylace lipidů. Nejčastější příčinou CDG je defektní syntéza N-glykanu. Dosud je známo 21 enzymů v syntéze N-glykanu, které mohou být defektní. Termín **N-glykan** se používá pro N-vázané oligosacharidy i polysacharidy.

Dědičnost dosud popsanych poruch glykosylace je **autozomálně recesivní**. **CDG syndrom** je jednou z několika vzácných dědičných metabolických poruch, u kterých je glykosylace různých tkáňových proteinů a / nebo tuků nedostatečná nebo defektní. Toto onemocnění často způsobuje vážné, někdy fatální, selhání několika různých orgánových systémů. Přestože počet pacientů s CDG není vysoký, jelikož se jedná o vzácné onemocnění, existuje ještě asi 50 různých podtypů CDG, které byly doposud zjištěny.

Celkem je ve světě zatím známo asi 1000 případů, z toho přibližně 800 s nejběžnějším typem CDG - PMM2-CDG (CDG-Ia), který je způsoben mutací genu PMM2.

 Podrobnější informace naleznete na stránce Glykosylace.

Typy onemocnění

Zatím bylo objeveno přes dvacet typů vrozených poruch glykosylace. Předpokládá se, že většina CDG bude teprve objevena. Kongenitální poruchy glykosylace jsou rozděleny do dvou skupin – I a II, podle defektu biochemické cesty. Každá z těchto dvou skupin obsahuje ještě podskupinu, podle defektního enzymu.

- **Typ I CDG** – porucha **assemblage** včetně poruch tvorby dolicholfosfátu
- **Typ II CDG** – porucha **transportu** (processing)

Symptomy

CDG postihuje mnoho orgánů a symptomy se liší u jednotlivých typů onemocnění. Některé symptomy bývají zřetelnější v různém věku. Většina typů CDG je asociována s **neurologickými poruchami, dysmorfii obličeje, zpomaleným růstem, poruchami srážení krve, onemocněním jater a trávicího traktu**.

Klinicky se CDG syndrom obvykle manifestuje již v novorozeneckém nebo kojeneckém věku.

- **symptomy CDG u dětí:**
 - hypotonie
 - neprospívání
 - opožděný vývoj
 - hepatopatie
 - koagulopatie
 - esotropia (sbíhavé šilhání)
 - cerebelární hypoplasie
- **symptomy CDG u adolescentů a dospělých:**
 - ataxie
 - dysarthrie
 - retinitis pigmentosa
 - progresivní skolióza

Diagnostika

Prenatální diagnóza u těhotenství s rizikem CDG je možná analýzou DNA, test se provádí v 15.– 19. týdnu těhotenství.

Kongenitální poruchy glykosylace jsou **autosomálně recesivní onemocnění**, studie ale prokázaly, že pokud se rodičům narodí dítě s CDG, je riziko, že jejich další dítě bude mít CDG, 1:3, a ne 1:4, jak by se očekávalo u AR onemocnění. V pozdějším věku u CDG pacientů může být stanovena diagnóza jednoduchým testem analyzujícím **glykosylaci sérového transferinu**.

Prognóza a léčba

Nejčastější formou CDG je **CDG Ia**, na světě je asi **700 pacientů** s tímto typem. S typem **CDG Ib** je asi 20 pacientů, s **CDG Ic** asi 30 pacientů. Ostatní typy byly popsány u malého počtu jedinců. Některé děti s CDG mají vážné zdravotní problémy, ohrožující je na životě.

Dosud **neexistuje specifický lék pro léčbu CDG**, výjimku tvoří typ CDG Ib a někteří pacienti s CDG IIc. CDG Ib typ (defekt fosfomannoisomerasy) se vyznačuje enteropatií, při níž se ztrácejí bílkoviny, dále koagulopatií a postižením jater, ale bez neurologických poruch.

Efektivní **terapie** je orální podávání mannosy. Fukosový suplement se podává u pacientů typu CDG IIc (defektní GDP-fukosový přenos). Díky tomu ustanou infekce a zlepší se zdravotní stav. Bohužel se ale nezlepší opožděný vývoj. Všechny typy CDG (s výjimkou CDG Ib) potřebují zvýšený příjem kalorií.

Odkazy

Související články

- Glykoproteiny
- Glykosylace

Externí odkazy

- vady Congenital Disorders of Glycosylation Overview (NCBI) (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/>)
- cdgs.com (<http://www.cdgs.com>)

Použitá literatura

- FERNANDES, John. *Diagnostika a léčba dědičných metabolických poruch*. 1. vydání. Praha : Triton, 2008. s. 576-580. ISBN 978-80-7387-096-6.